

Ulmen sämikielâlij já kulttuurân vuáđuduvvee palvâlusâi kvaliteet, vaikuttemvuotâ já finnimvuotâ

SÄÄMI PUÁRÁSIJPARGO TYEJIPIERGÂSKASSÂ

- Maht mun tooimâm, ko äššigâssân lii sämmilâš elilâmolmooš?

Ovdedemrááhtus vievâst

Uusâim sämmilij puárásijhuolâttâsân tagarijd **pargomaalijd**, moh tähideh päikkipalvâlusâst, palvâlemasâmist, pehtilittum palvâlemasâmist já lájádâshuolâttâsâst tom, ete sämmilij elilâmulmui **kielâliih já kulttuurliih vuoigâdvuodâh** olášuveh.

- Šiev tipšo já huolâttâs ulmen lii, ete sämmilij elilâmulmui jieijâs kielâ já kulttuur váldojeh vuotân puoh tipšo- já huolattâspálvalusâin
- Sämmilii puárásijpargo äššigâs vaja pyerebeht talle, ko palvâlusah olášuttojeh sämmilij áárvui mielđ já samikielân.

Säämi puárásijpargo tyejipiERGÂSKASSÂ lii rahtum iššeen pargoviehân, kote parga sämmilij elilâmulmuiguin. Siskáldâs vuáđuduvá pyeri muodon hárijnem mielđ puáttám tiätun, kost äššitobden láá toimâm sämikuávlus sämikielâliih sosiaal- já tiervâsvuodâsyergi pargeeh.

TyejipiERGÂSKASSÂ vievâst

- Sämikielâ já kulttuur puátiuh uáinusân tipšopargoost. Jieijâs tuávváá merhâšume já tipšopargo kvaliteet tiäduuvveh.
- Pargoviehâ váldá pyerebeht huamášumán sämmilii elilâmulmuu táárbuid já äššigâs uázžu máhđulâšvuodâ vaikuttid jieijâs tiipšon päikkipalvâlusâst, palvâlemasâmist, pehtilittum palvâlemasâmist já lájádâstipšoost.
- Pargoviehâ uázžu keevâtlid ravvuid, avžuuttâsâid tast, maht sämmilâš elilâmolmooš puáhtá siäiluttid já paijeentoollâđ kielâs, kulttuuris já identiteetis.
- Raavâkirjáá vievâst pargosiärvádâhân puáttee pargee puáhtá älkkeht uápásmittid.
- TyejipiERGÂSKASSÂst finnee älkkeht já jotelávt ibárdâs tast, ete maid sämmilâš puárásijpargo pargosaajeest uáivild.
- Sämmilii elilâmulmuu já suu omâhái vaikuttemmáhđulâšvuodâh tiipšon puáráneh.
- Jyehi lovo peht láá sämikuávlus puárásijpargo kyeskee tiätu já ravvuuh. Lasseen lii tile, kuus jieškote-uv pargosaje vuáháduvâid puáhtá tievâsmittid.

Ulmen sämikielâlij já kulttuurân vuáduvvee palvâlusâi kvaliteet, vaikuttemvuotâ já finnimvuotâ

SÄÄMI PUÁRÁSIJPARGO TYEJIPIERGÂSKASSÂ

- Maht mun tooimâm, ko äššigâssân lii sämmilâš elilâmolmooš?

Sämmilii puárásijpargo tyejipiergâskaasâ fáádáh

1. Kulttuurtuávvááš

- Sämmiliih algâaalmugin
- Sämikielâ já kulttuur merhâšume pyereestvajemân

2. Eellimhistorjá, eellimiävtuh já vuáruvaikuttâs

- Sämmilâš elilâmolmooš – peerâsiärváduv vyeimiväärrin
- Muštâlem, mainâseh, muštâluseh já juáiguseh

3. Luáttámušlii koskâvuodâ rähtim

- Sämmilâš sárnumkulttuur já viestâdemtäävih
- Sämmilij taavij, hárjánemij já monâttállâmtaavij vuotânväldim

4. Aargâst piergim já toimânaavcâ ovdedem

- Sämmilii eellimvyevi já ihásâšjuurrâm vuotânväldim
- Muštotaavdá vuotânväldim
- Vajoidittee pargovyehi
- Tiervâsvuodâ já pyereestvaijeem ovdedem

5. Sämmilâš elilâmolmooš puárásijhuolâttâs äššigâssân

- Palvâlustáárpu selvâtem
- Tipšo- já palvâlusvuávám
- Päikkitipšo äššigâssân
- Sirdum päihist palvâlusasâmân /lájádâstiiipšon
- Pehtilittum palvâlusasâmân /lájádâstipšo äššigâssân
- Oskoldâh, jäämmim já soropargo

6. Sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâs pargoviehâ

- Sämikielâ kevttim
- Pargee uápásmitem, stivrim já tuárjum
- Sosiaal- já tiervâsvuodâhuolâttâs pargovievâ ovdâsvástádâs
- Palvâlusâin tiedettem

Luáttámušlii koskâvuodâ rähtim

Palvâlusvuávám

- tuávváštiätuluámáttâh
- ohtsâsibárdâs elilâmulmuu eellimpálgá loppâmuudoost
- tiätu já luáttámuš palvâlusfalalduvvâst

Tilekarttim

- tuávváštiätuluámáttâh (lahtos 5)
- äššigâs jieijâs kalender
- váldojeh vuotân fyysilâš pirrádâh, sosiaalliih koskâvuodâh tiervâsvuodâtile lasseen
- soþámušah vuáháduvvâin já toimâtaavijn

Vaigâdvuodâi oovdânpyehitim

- aicâdem puoh aaicâin
- ääših iä ettuu njuolgist
- aiccâm, kuás vaigâdijn aašijn puáhtá sárnuđ
- mučástálmij kevttim
- addel vaigâdvuodâ hávduđ
- kuorâttállâmääigi já smiettâm
- huolâ kepidem

*Aktiivlâš, ruokkâdis, iberdeijee,
vâimulâš viestâdem
sämikielân*

*Savastállâm tooimâ paaldâst.
Älkkeeb sárnuđ siämmást
ko ráhtoo miinii.
Káhvástállâm já purâdem.*

- luáttámuš eellim pirrájotemân já luándulâš koskâvuotâ jámmimân
- kriisâ- já soropargo
- monnjâtipšo

Uápásmem

- huáputtem kuáhtám
- kiedâ adelem teivâdijn
- savâstem
- ääigi uápásmân já koskâvuodâ läčimân
- sämikulttuur áárvust annee koskâvuodâ annee

Ánsâšum luáttámuš

- puigâ mieldiorroom
- aktiivlâš, ávus kuldâlem já kiärgusvuotâ kuullâđ puoh
- raddaag sárnum
- ääših oovdân mainâsij peht
- mainâssân siskálduvvee máttááttâs